

Контекст на политиката

С Пекинската платформа за действие институционалните механизми за равенство между половете са определени за национална инфраструктура за подобряване положението на жените, като тези механизми следва да изпълняват функциите на централно звено за координиране на политиката в правителството. В ЕС институционалните механизми за равенство между половете се отнасят до съществуващите понастоящем държавни органи с мандат, надхвърлящ дейностите за подобряване положението на жените и обхващащ равенството между половете и интегрирането на това измерение във всички области на политиката.

Заключения на Съвета на Европейския съюз (2006 и 2013 г.):

- имат за цел създаване и укрепване на национални структури и други държавни органи за интегриране на изменението, свързано с равенството между половете, в законодателството/публичните политики и получаване на данни с разбивка по пол (2006 г.);
- потвърждават необходимостта от подкрепа на институционални механизми за равенство между половете, като призовават за двустранен подход, съчетаващ интегрирането на принципа на равенство между половете и целенасочени действия (2013 г.);
- призовават за приемане на национални стратегии, планове за действие, инструменти и методи за интегриране на принципа на равенство между половете, както и пълноценно използване на сравними статистически данни по въпросите на половете (2013 г.).

Директива 2002/73/ЕО за равно третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост:

задължава държавите членки да определят орган или органи, отговорни за насърчаване, анализ, мониторинг и подпомагане спазването на принципа за равно третиране на всички лица без значение на пола.

Съобщение на Комисията относно интегрирането на принципа на равенство между половете (1996 г.):

определя принципа на „интегриране на принципа на равенство между половете“ като систематично отчитане на различията между условията, ситуацията и потребностите на жените и мъжете във всички политики и действия на Европейския съюз.

Регламент (ЕО) № 1081/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1784/1999:

посочва, че интегрирането на принципа на равенство между половете и конкретните действия, насочени към жените на пазара на труда, са част от приоритетите за финансиране и че държавите членки трябва да включат обяснителен интегриран принцип на равенство между половете в програмния цикъл.

Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 г.:

- определя общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и отменя Регламент (ЕО) № 1260/1999;
- определя общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие и предвижда, че държавите членки и Комисията гарантират, че равенството между мъжете и жените и интегрирането на принципа за равенство на възможностите в тази област се насърчава по време на различните етапи на прилагането на фондовете.

Стратегическите цели на Пекинската платформа за действие и показателите на ЕС

- 3.1.** Създаване или укрепване на национални механизми и други държавни органи.
- 3.2.** Интегриране на измерения, свързани с равенството между половете, в законодателството, публичните политики, програми и проекти.
- 3.3.** Изготвяне и разпространение на данни и информация с разбивка по пол за целите на планирането и оценката.

През 2006 г. финландското председателство на Съвета на ЕС преразгледа статута на институционалните механизми за равенство между половете и разработи три показателя за наблюдение на нивото на поетите от правителството отговорности за насърчаване на равенството между половете, човешките ресурси, с които разполага правителството и други органи за равенство между половете, и за измерване на степента на интегриране на принципа на равенство между половете от държавите членки. През 2013 г., по

време на литовското председателство, тази област беше преразгледана и беше разработен показател за използването на статистически данни с разбивка по пол като инструмент за интегриране на принципа на равенство между половете.

Базата данни „Жените и мъжете в ЕС: факти и данни“, създадена от Европейския институт за равенство между половете, съдържа актуални данни и информация и е достъпна на адрес:

<http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Констатации, направени въз основа на данните за целия ЕС

Повишен е законодателният и институционалният ангажимент относно интегрирането на принципа на равенство между половете

Почти половината (47 %) от всички държави членки разполагат с правна рамка за интегриране на принципа на равенство между половете (в сравнение с 36 % през 2006 г.). Понастоящем повечето държави членки разполагат с правителствени структури за интегриране на принципа на равенство между половете. Интегрирането на този принцип в бюджетния процес е законово задължение в осем държави членки. В повечето държави членки обаче интегрирането на принципа на равенство между половете в бюджетния процес и извършването на оценка на въздействието върху равенството между половете не е задължително и поради това се прилагат рядко.

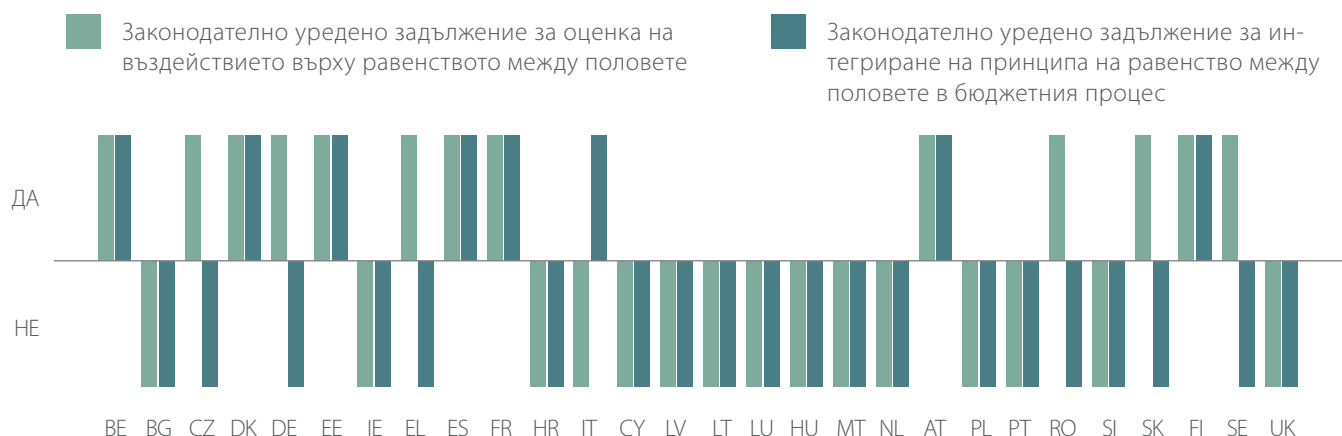
Интегрирането на принципа на равенство между половете изисква: политически ангажимент; съответната структура на държавните органи и длъжностните лица, отговорни за интегрирането на принципа на равенство между половете; консултации с експерти по въпросите на равенството

между половете, както в държавните органи, така и в гражданското общество; знания (обучение и повишаване на осведомеността) относно това как да се прилага принципът на интегриране на равенство между половете и прилагане на съответни методи и инструменти. Съгласно оценката на постигнатите резултати, извършена по модела, предложен от литовското председателство, най-добре представящите се държави членки са Финландия и Франция (14 точки), Испания и Швеция (13,5 точки) и Австрия (13 точки). Държавите членки с най-ниски резултати са Ирландия (2 точки), Словакия (3,5 точки), Латвия (4 точки) и Гърция (4,5 точки). Резултатите на всички останали държави са в средния диапазон (5—10 точки).

Повече държави — членки на ЕС, отчитат високи резултати във връзка с насърчаването на равенството между половете

Съобразно критериите за оценка на изпълнението дадена държава членка получава 10 точки, когато: с най-високата отговорност за насърчаване на равенството между половете е натоварен член на министерския съвет; на най-високо ниво в министерство съществува постоянен орган, ангажиран с равенството между половете; този орган е натоварен със следните основни функции: 1) формиране на политиката на правителството, 2) преглед на законодателството, изготвяне на проектозаконали, 3) насърчаване на изпълнението на решенията на правителството и 4) координация и/или развитие на интегрирането на принципа на равенство между половете; държавата членка разполага както с план за действие за насърчаване на равенството между половете, така и със система за редовно докладване на законодателните органи. Като цяло след 2005 г. резултатите на някои държави членки се повишиха. През 2013 г. осем държави членки получиха най-висока оценка за разлика от 2006 г., когато най-висока оценка получиха три държави членки. Сред останалите държави членки десет повишиха своите резултати, пет останаха без промяна и две получиха по-ниски оценки в сравнение с 2006 г.

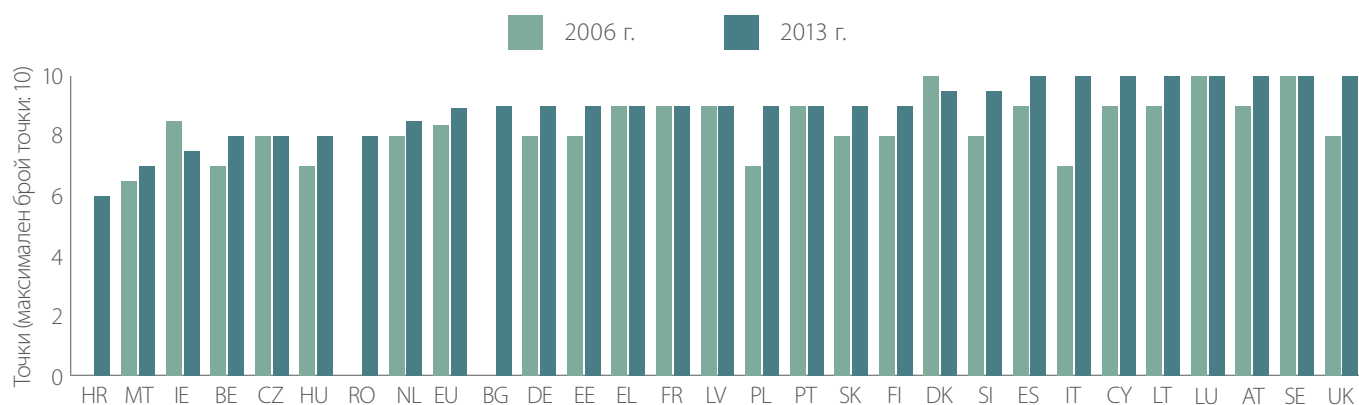
Законодателно предвидени задължения за прилагане на методи за интегриране на принципа на равенство между половете, по държави членки, 2013 г.

Източник: EIGE, Effectiveness of Institutional Mechanisms for the Advancement of Gender Equality (Ефективност на институционалните механизми за насърчаване на равенството между половете), 2014 г.

Изменения във връзка с отговорността на правителствата относно насърчаването на равенството между половете по държави членки, 2006 и 2013 г.

Източник: EIGE, Effectiveness of Institutional Mechanisms for the Advancement of Gender Equality (Ефективност на институционалните механизми за насърчаване на равенството между половете), 2014 г.

В почти всички държави членки са приети законодателни изисквания за събиране на статистически данни с разбивка по пол

Точките за количествено измерване на събирането и разпространението на статистически данни с разбивка по пол се дават по скала от една до шест точки, като изпълнението се измерва съгласно три критерия: ангажираност на правителството със събирането на статистически данни с разбивка по пол, ангажираност на правителството с разпространението на тези статистически данни и методи за разпространение на статистическите данни за равенството между половете. Четири държави членки получават максималния брой точки (6). Само в три държави членки няма законодателно изискване за събиране на статистически данни с разбивка по пол, а в седем държави членки няма изискване за публично оповестяване на тези статистически данни.

Пет държави — членки на ЕС, разполагат с независим орган за насърчаване на равното третиране на мъжете и жените

В повечето държави членки мерките срещу дискриминацията, основана на пол, както и по отношение на равните възможности между жените и мъжете се реализират съвместно с мерките по отношение на няколко други форми на дискриминация и за тяхното прилагане отговаря независим орган, натоварен с решаването въпросите, свързани с дискриминацията, и борбата срещу нея. През 2013 г. броят на държавите членки, които разполагат със специализиран орган за борба срещу дискриминацията, работещ единствено за насърчаване на равното третиране между мъжете и жените, е намалял в сравнение с 2006 г.

В почти всички държави членки икономическата криза засегна публичния сектор и доведе до сериозни съкращения на персонала. В отделните държави членки обаче отражението върху равенството между половете беше различно и не всички държави отчитат влошаване на своите резултати в класирането на държавите от ЕС-28.

Полезни инициативи:

Интегриране на принципа на равенство между половете в бюджетния процес: След 2013 г. федералното правителство, федералните провинции и общините в Австрия са задължени във връзка с управлението на бюджета да прилагат принципа на равенство между половете в бюджетния процес. В Белгия през 2010 г. министерският съвет приема циркулярно писмо относно интегрирането на принципа на равенство между половете в бюджетния процес и е публикуван наръчник във връзка със законодателния контекст и практиката. След 2010 г. всички френски министерства приемат междуведомствени политики, подкрепящи положените усилия в бюджетната област във връзка с равенството между половете.

Оценка на въздействието върху равенството между половете: Във Франция през 2012 г. оценката на въздействието върху равенството между половете е включена в предварителната оценка на въздействието на законодателните актове. Целта е да се оцени дали законодателните актове могат да облагодетелстват непропорционално, пряко или непряко, единия от половете или да доведат до влошаване на съществуващата ситуация. През 2013 г. е въведен инструментът „test gender“; това е специализиран инструмент за оценка на равенството между половете в рамката на предварителната оценка на въздействието на законодателните и административните разпоредби, които подлежат на внасяне в министерския съвет. В Австрия оценката на въздействието върху равенството между половете е фокусирана върху въздействието, което биха могли да имат проектите на отделните министри върху равенството между жените и мъжете, като се анализира въздействието в шест области: плащания на физически или юридически лица, заетост, доходи и образование, неплатен труд, публични приходи, процедури за вземане на решения и органи, вземащи решения. Оценката на въздействието се извършва и в рамките на анализа на закони и обхваща: анализ на проблеми, цели и мерки, показатели и оценка на различните въздействия.

НАПРЕДЪК И ТРУДНОСТИ В ОБЛАСТ 3: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗМИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ПОЛОЖЕНИЕТО НА ЖЕНИТЕ

НАПРЕДЪК	ТРУДНОСТИ
<ul style="list-style-type: none">• Повишен е статутът на задълженията на правителствата по отношение на насърчаването на равенството между половете.• Налице е известно нарастване на броя на независимите органи, отговорни за насърчаване на равенството между половете.• Създаден е EIGE като институционален механизъм на ниво ЕС за развитие на равенството между половете.• Нараснало е използването на статистически данни с разбивка по пол.	<ul style="list-style-type: none">• Финансовата криза е засегнала обема на ресурсите, заделени за механизмите за равенство между половете.• Интегрирането на принципа на равенство между половете не се прилага във всички области на политиката, а отделните държави членки рядко прилагат принципа на равенство между половете в бюджетния процес.• Намалял е броят на правителствата, чиято институционална структура включва член на кабинета, отговорен за равенството между половете.• Актуалните тенденции за сливане на органи по въпросите на равенството, отговорни само за равенството между половете, с органи, работещи по различни основания за дискриминация, може да поставя под въпрос прозрачността и ефективността в областта на политиката за равенство между половете.

Пътят напред за ЕС

- Подкрепа на ефективността на институционалните механизми посредством осигуряване на необходимите човешки и финансови ресурси за посрещане на повишените нужди и множеството задачи.
- Повишаване на капацитета за използване на основни инструменти за интегриране на принципа на равенство между половете в процеса на разработване на политиката (например интегриране на принципа на равенство между половете в бюджетния процес, оценка на въздействието върху равенството между половете и изграждане на капацитет в областта на равенството между половете).
- Запазване на приоритетния характер на равенството между половете в рамките на политиката и гарантиране, че институционалните механизми подкрепят други области на политиката чрез адекватно интегриране на принципа на равенство между половете и допълват работата по решаване на случаи на дискриминация, основана на пол.
- Укрепване на прилагането на законодателството в областта на равенството между половете и на достиженията на правото на ЕС посредством създаване на условия за прехода от предвидено в закона към фактическо равенство, като едновременно с това се гарантира, че проблемите на равенството между половете се решават не само от законодателна гледна точка.

Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Европейският институт за равенство между половете (EIGE) е центърът на ЕС за знания в областта на равенството между половете. EIGE подпомага авторите на политики и всички заинтересовани институции в усилията им да превърнат равенството между жените и мъжете в реалност за всички европейци и не само за тях, като им предоставя специфични експертни познания, както и съпоставими и надеждни данни за равенството между половете в Европа.

Повече информация: <http://eige.europa.eu>

Центърът за ресурси и документация (ЦРД) на Европейския институт за равенство между половете е иновативна и практическа платформа, която е разработена с цел да помага в търсенето на важни източници относно равенството между половете, да улеснява обмена на знания между органите и лицата с интерес към политиките и практиките в областта на равенството между половете и да предлага интернет пространство за обсъждания и дебати.

Повече информация: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

За контакти:
European Institute for Gender Equality
Gedimino pr.16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Тел. +370 5 215 7444, Тел.+370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN: 978-92-9218-645-6

doi:10.2839/066810

MH-04-15-022-BG-N